

Bůh Zákonodárce

Texty na tento týden

Ex 19,18,19; Ř 7,8–13; Gn 2,2–4; Ex 16,4–30; Žd 8,10; 10,16; Ř 13,8–10

Základní verš

Hospodin je náš soudce, Hospodin je náš zákonodárce, Hospodin je náš král, on nás spasí. (Iz 33,22)

Hlavní myšlenka

Boží zákon je nedílnou součástí celé Bible, Starého i Nového zákona. Zákon je vyjádřením Boží lásky. A proto když milujeme, zjevujeme plnost a krásu Boží lásky.

Zřejmě jste už nejméně jednou slyšeli, že Desatero – zákon – je vyjádřením Božího charakteru. Ano, Bůh se nemění a nemění se ani zákon, který zjevuje jeho charakter. Ale co to vlastně znamená, že zákon je vyjádřením Božího charakteru?

Francouzskému králi Ludvíku XIV. se přisuzuje výrok „stát jsem já“. I dnes existuje dost diktátorů a politiků, kteří vládou nebo se snaží vládnout v podobném duchu. Vydávají zákony či vytvářejí nepsaná pravidla, která ostatní lidi tyranizují, diskriminují a ponižují. Takové zákony, nařízení či jednání poměrně přesně vyjadřují charakter těch, kteří je prosazují. Vzpomeňte si na některé z vládců či politických představitelů naší dávné (a žel i méně dávné) historie. Jak „jejich“ zákony ukazovaly na jejich charakter?

V tomto smyslu zákon zjevuje charakter zákonodárce. Co potom zjevuje Boží zákon o Bohu? Pokud chápeme Boží zákon jako zed, ochranu, něco, co bylo vytvořeno pro naše bezpečí, pro naše dobro, pak v něm uvidíme odraz laskavého, spravedlivého a pečujícího Boha.

Tento týden se podíváme na zákon – a tím i na Zákonodárce.

Zákon na Sínaji

¹⁸Hora Sínaj byla celá zahalena kouřem, neboť na ni Hospodin sestoupil v ohni. Stoupal z ní dým jako z pece a celá hora se mohutně otřásala. ¹⁹Troubení rohu sílilo stále více, Mojžíš mluvil a Bůh mu odpovídal hromovým hlasem. ... ¹⁸Když všechen lid viděl a slyšel to hřmění a blýskání, troubení rohu a dýmající horu, třásl se strachy. Přesunuli se opodál.

(Ex 19,18.19; 20,18; B21)

¹Mojžíš svolal celý Izrael a řekl jim: Slyš, Izraeli, nařízení a práva, která vám dnes vyhlašuji. Učte se jim a bedlivě je dodržujte. ... ²²Tato slova mluvil Hospodin k celému vašemu shromáždění na hoře zprostředku ohně, oblaku a mrákoty mocným hlasem a víc nepřipojil. Napsal je na dvě kamenné desky a dal je mně.

(Dt 5,1.22)

Osobní studium

„Izraelští byli jati hrůzou. Zdálo se jim, že strašná moc Božího projevu je větší, než mohou vydržet. Když jim byl zjeven velký zákon Boží spravedlnosti, poprvé si jasně uvědomili před tváří svatého Boha odporou povahu hříchu a svou vlastní vinu. Ve strachu a posvátné hrůze odstupovali od hory.“ (PP 224)

Když Izraelci dostali zákon, uvědomili si jako nikdy předtím, jak hrozný je hřích a jak velká je jejich vina v Božích očích.

A tak hned od počátku smluvního vztahu Izraele s Bohem můžeme vidět v zákoně projev evangelia. Proč? Zákon nikdy neměl být prostředkem ke spasení, dokonce ani na Sínaji. Jeho úkolem bylo ukázat lidem potřebu spasení. Hned poté, co byl dán Izraelcům zákon, jim Bůh předal pokyny na vybudování svatyně, kde měli jasně vidět plán spasení. Zákon měl lidem ukazovat na kříž, na jejich potřebu ospravedlnění a vykoupení. Není divu, že se třásl před zákonem. Ten jim totiž ukázal, jak hluboko padli ve své hříšnosti.

V podobném smyslu se o Božím zákoně vyjadřuje i apoštol Pavel (Ř 7,8–13). Problém není v Božím zákoně. Problém je v tom, že hříšníci (tedy my všichni) porušili zákon. Pavel ukazuje, jak je zákon neoddělitelně svázán s evangeliem. Zákon nám ukazuje, že s námi není něco v pořádku a že potřebujeme Zachránce.

Aplikace

Přečti si Desatero, jak je zaznamenáno v Ex 20,1–17. Třeseš se před zákonem? Přesvědčuje tě o tvé vině? Co pociťuješ, když se zákonem porovnáš svůj život? Zákon, jak jej Bůh vydal v Desateru, je zároveň zaslíbením. Způsob vyjádření většiny příkázání v původním jazyce (hebrejštině) dokládá, že jde o zaslíbení toho, co díky Božímu vedení a jeho milosti nemusíme dělat, na co nejsme odkázáni (na zabíjení, závist, cizoložství apod.).

Poznámky

Zákon před vydáním Desatera

³Pobývej v této zemi jako host. Já budu s tebou a požehnám ti, tobě a tvému potomstvu dám všechny tyto země. Tak splním přísahu, již jsem se zapřisáhl tvému otci Abrahamovi: „Tvé potomstvo rozmnožím jako nebeské hvězdy; tvému potomstvu dám všechny tyto země. V tvém potomku dojdou požehnání všechny pronárody země.“⁵To proto, že Abraham uposlechl mého hlasu a dbal na to, co jsem mu svěřil: na má přikázání, nařízení a zákony.“

(Gn 26,3–5)

Osobní studium

Když se diskuze mezi křesťany dostane k otázce závaznosti deseti Božích přikázání, často se argumentuje tím, že Desatero dostali Židé na Sínaji, a tedy jde o instituci, která dnes již neplatí.

Taková teologie má mnoho slabých míst. Pokud by to byla pravda, pak by před vydáním Desatera na hoře Sínaj hřích neexistoval, neboť „hřích je porušení zákona“ (1J 3,4). Kniha Genesis však přináší mnoho důkazů o existenci Božího zákona již před Sínajem.

V Gn 1 a 2 je popsáno Boží dokonalé stvoření. V Gn 3 je zaznamenán pád Adama a Evy. V následující kapitole (Gn 4) se setkáváme s první vraždou. Jak by Kain věděl, že je vinen za zabití svého bratra, pokud neexistoval zákon, který by definoval vraždu jako hřích?

Dlouho před Sínajem Bůh nařídil nedotknutelnost lidského života ve smlouvě, kterou ustanovil s Noemem po potopě (Gn 9,6).

V pravděpodobně nejstarší knize Bible, knize Jób, Bůh dvakrát vyzdvihuje Jóbovu spravedlnost (Jb 1,8; 2,3). Je zřejmé, že už tehdy existovaly normy, podle kterých se dalo rozlišit dobro od zla. Jób žil dlouho před vyjitím Izraelců z Egypta a dokonce ani nepatřil mezi lid smlouvy.

Když Abraham lhal Abímelekovi o Sáře, Bůh Abrahama napomenul za jeho lež. Je zajímavé, že ačkoli byl Abímelek král gerarský a nepatřil mezi Izraelce, uznával stejný standard manželské věrnosti, jaký nacházíme v Desateru (viz Gn 20,9).

Na dnešním textu (Gn 26,3–5) je pozoruhodné, že hebrejšтина používá čtyři různá slova k popisu toho, čemu se Abraham podřídil. Jsou jimi nařízení (mišmaret), příkazy (micvot), ustanovení (chuqot) a zákony (torot – odvozeno od slova Tóra). Způsob, jakým jsou tyto Boží požadavky vyjmenovány, ukazuje, že Abraham dodržoval i příkazy Desatera (což ale neznamená, že by byl bez hříchu nebo že by žádné z nich neporušil).

Aplikace

Desatero dnes mnohým vadí (jak je patrné z diskuzí o stvoření, o sobotě, ale také o interrupcích, manželstvích osob stejného pohlaví, eutanazii a podobně). Hledají se jiné, „modernější“ etické kodexy, které však ve své podstatě buď z Desatera vycházejí, nebo ho „upravují“ (deformují). Která přikázání se zdají nemoderní tobě? Která přikázání bys změnil? Proč? Jaký dopad by to mělo na společnost, na rodinu, na tebe? Co by tato změněná přikázání hovořila o Bohu?

Sobota před vydáním Desatera

²Sedmého dne dokončil Bůh své dílo, které konal; sedmého dne přestal konat veškeré své dílo.

³A Bůh požehnal a posvětil sedmý den, neboť v něm přestal konat veškeré své stvořitelské dílo.

⁴Toto je rodopis nebe a země, jak byly stvořeny.

(Gn 2,2–4a)

²⁷Když přesto někteří z lidu sedmého dne vyšli, aby sbírali, nic nenašli. ²⁸Hospodin řekl Mojžíšovi: „Jak dlouho se budete zpěčovat a nebudete dbát mých příkazů a řádů? ²⁹Hledte, vždyť Hospodin vám dal den odpočinku. Proto vám dává šestého dne chléb na dva dny. Zůstaňte každý, kde jste, ať nikdo sedmého dne nevychází ze svého místa.“ ³⁰Lid tedy sedmého dne odpočíval...

(Ex 16,27–30)

Osobní studium

Nevíme, jak Bůh předával věčné principy svého zákona lidstvu před událostmi na hoře Sínaj, máme však jasné a dostačující důkazy o tom, že vyhlášení zákonů na Sínaji nebylo prvním vyjádřením zásad Desatera.

Mnoho lidí připouští, že přikázání existovala už před vydáním Desatera, avšak s jedinou výjimkou – a tou je přikázání o sobotě. Mají za to, že jde výhradně o židovské přikázání a netýká se křesťanů v současnosti.

Nakolik je toto tvrzení odůvodněné?

První dnešní text ukazuje, že myšlenka sobotního odpočinku je úzce spojena se stvořením a s Božím jednáním.

V Ex 5,1–5 podává Bible zprávu o vyjednávání Mojžíše a Árona s faraónem, který nechce nechat Izrael odejít. Faraónova reakce ve verši 5 je zvláště zajímavá: „Hle, lidu země je teď mnoho, a vy chcete, aby nechali svých robot.“ Hebrejšтина je na tomto místě výmluvná. Existuje totiž více slov pro vyjádření klidu nebo odpočinku, ale sloveso uvedené na tomto místě je utvořeno ze slova „sobota“ (šbt). Pozoruhodná slova faraóna k Mojžíšovi a Áronovi můžeme přecíst takto: „... vy byste jim chtěli dopřát sobotování od robot.“ Z uvedeného výrazu je tedy patrné, že sobota existovala i před vyhlášením Desatera.

Konkrétní důkaz o existenci soboty před vydáním Desatera nacházíme v Exodu 16. kapitole, kde je zpráva o tom, jak Bůh zázračně poskytl Izraeli manu na poušti. Tento čtyřicet let trvajícím zázrak začal ještě předtím, než Izraelci přijali zákon.

Všimněte si Hospodinových slov Mojžíšovi ve verši 28: „Jak dlouho se budete zpěčovat a nebudete dbát mých příkazů a řádů?“ Je to jasný náznak toho, že Boží zákony a přikázání existovaly již před zjevením na Sínaji a že mezi těmito zákony a přikázáními byl i sedmý den, sobota. Přestože se při předání Desatera na hoře Sínaj událo něco významného, těchto deset přikázání nebylo něčím novým a neznámým.

Aplikace

Jak prožíváš sobotu? Máš sobotu rád, obtěžuje tě, nebo ti je to jedno? Co můžeš udělat pro to, abys měl hlubší a bohatší zkušenost s Bohem prostřednictvím daru soboty?

Zákon a proroci

17Toto praví Hospodin, tvůj vykupitel, Svatý Izraele: „Já jsem Hospodin, tvůj Bůh. Já tě vyučuji tomu, co je ku prospěchu, uvádím tě na cestu, po níž půjdeš. 18Jen kdybys dal pozor na má přikázání, byl by tvůj pokoj jako řeka a tvá spravedlnost jako mořské vlny.

(Iz 48,17.18)

Osobní studium

Existenci zákona po Sínaji zpochybňuje jen málokdo. Starozákonní spisy jsou plné odkazů na zákon. A přestože nejčastěji nacházíme popisy toho, jak Izrael porušoval zákon a byl za to následně potrestán, jiné texty dokládají velkou lásku a úctu, kterou měli mnozí Izraelci k zákonu. Ten nezahrnuje pouze Desatero, ale i všechna nařízení a pravidla, která dal Hospodin svému lidu. (Viz Iz 48,17,18; Ž 119,69–72.97–103; Jr 31,33.)

Izrael (alespoň během některých období) miloval zákon. Ti, kteří zákonu rozuměli, jej nevnímali jako cestu ke spasení. Židovské náboženství bylo vždy náboženstvím milosti, i když lidé často šli z jednoho extrému do druhého, od otevřeného a očividného pohrdání zákonem (jako v době prvního chrámu) až po extrémní legalismus, který byl běžný v době Ježíše.

Proč Izraelci milovali zákon? Když si uvědomíme, že slovo zákon se netýká pouze Desatera, ale celého učení Starého zákona, zejména pěti knih Mojžišových, pochopíme, že to, co milovali, bylo poselství o spasení, milosti a vykoupení. Milovali „pravdu“ tak, jak jim byla zjevena. Nebyla to láska k přikázáním, ale láska k návodům a principům, které, pokud je lidé dodržovali, jim přinášely pozeňání a zaslíbení, protože všechno, co Bůh Izraelcům dal, bylo pro jejich dobro.

Aplikace

Jak vnímáš Boží zákony ty? Miluješ je i jejich Dárce? Přemýšlej nad vším, co nám Hospodin dal. Co ti pomáhá žít podle Boží vůle, zjevené v životě Ježíše Krista a v Božím zákoně?

Poznámky

Zákon v Novém zákoně

⁸Nikomu nedlužte nic než vzájemnou lásku; kdo miluje druhého, totiž naplnil Zákon. ⁹Vždyť přikázání „Necizlož, nezabíjej, nekraď, nezávid“ a všechna ostatní jsou shrnuta ve větě: „Miluj svého bližního jako sám sebe.“ ¹⁰Láska bližnímu nikdy neublíží – proto je naplněním Zákona láska.

(Ř 13,8–10; B21)

²Podle toho poznáváme, že milujeme Boží děti, když milujeme Boha a jeho přikázání zachováváme. ³V tom je totiž láska k Bohu, že zachováváme jeho přikázání; a jeho přikázání nejsou těžká.

(1J 5,2.3)

Osobní studium

Deset přikázání bylo od počátku projevem Boží vůle a Boží lásky k lidem. Zákon měl být vždy požehnaným. Pokud se člověk rozhodne poslouchat zákon, bude ochráněn před zničujícími účinky hříchu. Rozhodne-li se zákon nerespektovat, bude čelit důsledkům přestoupení zákona. K tomu, abychom věděli, jak bolestivé jsou důsledky hříchu, nepotřebujeme znát teologii. Až příliš často můžeme číst důsledky hříchu na tvářích těch, kteří jsou jím zasaženi.

Přestože části Nového zákona – zejména Ježísovo učení a Pavlovy listy – se zaměřují na ty, kdo nepochopili smysl zákona, Boží přikázání jsou představena v Novém zákoně v pozitivním světle.

V Listu Židům autor představuje Boží zákon ne jako něco, co již přestalo platit, ale naopak jako něco, co se má stát nehlubší součástí člověka (viz Žd 8,10 a 10,16). Často vidíme, že lidé dávají zákon do protikladu k Boží lásce a Boží milosti. Prosazují myšlenku, že pokud skutečně milujeme, pak se na nás Boží zákon nevztahuje. V jistém smyslu s tím můžeme souhlasit: ten, kdo skutečně miluje Boha a ostatní, zjevuje nejzákladnější princip zákona, a tedy svou láskou překonává zákon. To však není argument pro zrušení zákona. Naopak, láska je naplněním zákona. Láska je zákon projevený v té nejčistší formě.

Je to podobné jako se součástkami do auta. Smyslem jednotlivých součástí není, aby byly vyrobeny a uskladněny v garáži. Existují, aby auto fungovalo a dopravilo nás z jednoho místa na druhé. Jejich cílem je pohyb auta. Se zákonem je to podobné. Neexistuje proto, aby byl někde zapsán a někým kontrolován. Zákon je prostředkem k cíli – k životu podle Boží vůle. Cílem je hluboký vztah lásky – lásky k Bohu a lásky k bližním.

Aplikace

Podívej se na následující texty. Jak ti pomáhají pochopit spojení mezi láskou a zákonem? Ř 13,8–10; Ga 5,14; Jk 2,8; 1J 5,2.3

Přemýšlej o spojitosti mezi Božím zákonem a láskou. K čemu vede zachovávání zákona bez lásky? K čemu vede láska bez zachovávání zákona? Napiš si své myšlenky a poděl se s nimi ve své skupince sobotní školy.

Poznámky

Podněty k zamyšlení

„Deset svatých přikázání, které Kristus vyslovil na hoře Sínaj, bylo zjevením Božího charakteru. Ukázala světu, že Bůh vládne nad celým lidstvem. Tento zákon vyjádřený v deseti přikázáních největší lásky, kterou může člověk prožít, je Božím hlasem z nebe, který promlouvá k duši člověka řečí zaslíbení. ‚Pokud budeš podle něj jednat, nebudeš pod nadvládou satana.‘ Tento zákon neobsahuje zákazy, i když se to tak může jevit. Je to vyjádření podmíněčné vazby – jedné takto – a budeš žít. Bůh dal svá svatá přikázání, aby byla ochrannou zdí kolem jeho stvořených bytostí.“ (Ellen G. Whiteová, *Sons and Daughters*, str. 53)

„V díle vykoupení se nic neděje z donucení. Nepůsobí zde žádná vnější síla. Člověk se má pod vlivem Božího Ducha svobodně rozhodnout, komu chce sloužit. Hlavním smyslem svobody je změna, která se děje tehdy, když se člověk odevzdá Kristu. ... Sami sice nemáme moc vysvobodit se ze satanova područí, ale pokud chceme být vysvobozeni z hříchu a ve své velké bídě voláme o pomoc, která je mimo nás a nad námi, pak Boží moc Ducha svatého ovládne duševní schopnosti člověka natolik, že se ochotně podřídí pokynům Boží vůle.

Jediné, což umožňuje svobodu člověka, je sjednocení s Kristem. Pravda vás vysvobodí, tou pravdou je Kristus. ... Podřízení se Bohu znamená obnovu člověka – jeho skutečnou slávu a důstojnost. Boží zákon, kterému se podřizujeme, je zákon svobody (Jk 2,12).“ (DA 446)

Otázky k rozhovoru

1. *Přemýšlejte o vašich odpovědích na čtvrté otázce o zákoně a lásce. Jak vypadá zachování zákona bez lásky? Jak se projevuje? Jak se projevuje láska bez zachování zákona? Jaký je to druh lásky? Je to vůbec láska? Co je třeba k tomu, abychom mohli spojit lásku a zákon?*
2. *Jak zjevuje zákon charakter zákonodárce? Jak Boží zákon zjevuje charakter Boha?*
3. *Co měla Ellen Whiteová na mysli, když psala o zákonu, který je nadevše „zákonem svobody“? Jak může být zachování zákona spojeno se „svobodou“?*
4. *Uveďte příklady ze svého okolí, které ukazují na to, co se stane, když lidé poruší Boží zákon. Jak silným svědectvím o hodnotě a platnosti Božího zákona jsou tyto příklady?*

Shrnutí

Boží zákon je vyjádřením Boží lásky. Když milujeme, jako Bůh miloval nás, zjevujeme zákon v celé jeho kráse a moci.

Poznámky